

مجموعه مقالات

حاکمیت شرکتی

گردآوری و تدوین: یحیی حساس یگانه

ناشر برگزیده
هفدهمین، بیستمین، بیست و دومین،
بیست و سومین و بیست و چهارمین
نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

مجموعه مقالات حاکمیت شرکتي

گردآوری و تدوین

یحیی حساس یگانه

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

۱۳۹۴

سرسامه	: حساس یگانه، پچی، ۱۳۲۹ -
هنران و نام پدیدآور	: مجموعه مقالات حاکمیت شرکتی / پچی حساس یگانه
مشخصات نشر	: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: بیست و دو، ۲۹۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۲۱-۸۱۲-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیا.
موضوع	: حاکمیت شرکتی
شناسه افزوده	: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ م ۳/ ۲۷۲ HD
رده بندی دیویی	: ۶۵۸/۲۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۳۸۳۰۶

مجموعه مقالات حاکمیت شرکتی

گردآوری و تدوین: پچی حساس یگانه

چاپ نخست: ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده سازی: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتبه

حق چاپ محفوظ است.

شرکت انتشارات
علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش: خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، چهارراه حقانی (جهان کودک)، کوچه کمان، پلاک ۲۵؛

کد پستی: ۱۵۱۸۷۳۶۳۱۳؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷ - ۱۵۸۷۵؛ تلفن: ۷۰ - ۸۸۷۷۴۵۶۹؛ فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲؛

تلفن: ۲۹ - ۸۸۶۶۵۷۲۸؛ تلفکس: ۴۵ - ۸۸۶۷۷۵۴۴

www.elmifarhanghi.ir info@elmifarhanghi.ir

www.ketabgostar.com info@ketabgostar.com

آدرس اینترنتی:

فروشگاه یک: خیابان انقلاب، روبه روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۶۶۹۶۳۸۱۵ و ۱۶ - ۶۶۴۰۰۷۸۶

فروشگاه دو: میدان هفت تیر، خیابان کریمخان زند، بین قائم مقام فراهانی و خردمند، پلاک ۱۳؛ تلفن: ۷ - ۸۸۳۳۸۰۶

فروشگاه سه: جمهوری، چهارراه شیخ هادی، نبش رازی، پلاک ۶۹۹

فروشگاه چهار: بزرگراه شهید حقانی، بعد از ایستگاه مترو حقانی، خروجی کتابخانه ملی، کتابخانه ملی (نمایشگاه و فروشگاه دائمی کتاب)

فروشگاه پنج: خیابان کارگر شمالی، روبه روی پارک لاله، نبش کوچه ستاره، نمایشگاه و فروشگاه

محصولات فرهنگی سازمان تأمین اجتماعی، پلاک ۱

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	نوزده
حاکمیت شرکتي و نقش آن در توسعه بازار سرمايه (حاکمیت شرکتي، سروده‌ای نو برای هزاره‌ای نو) (دکتر يحيى حساس يگانه).....	۱
آغاز سخن.....	۱
حاکمیت شرکتي چیست؟.....	۲
مباني نظري حاکمیت شرکتي (دکتر يحيى حساس يگانه).....	۱۹
چارچوب نظري حاکمیت شرکتي.....	۱۹
تئوري نمايندگي.....	۲۰
تئوري هزينه معاملات.....	۲۲
تئوري هزينه معاملات در برابر تئوري نمايندگي.....	۲۳
تئوري ذی‌نفعان.....	۲۴
تئوري ذی‌نفعان در برابر تئوري نمايندگي.....	۲۶
حاکمیت شرکتي و تأثیر آن در گزارشگري (دکتر يحيى حساس يگانه).....	۲۹
آغاز سخن.....	۲۹
حاکمیت و مفاهيم حاکمیت شرکتي.....	۳۱
انواع سيستم‌های حاکمیت شرکتي.....	۳۵
سيستم‌های درون‌سازماني (رابطه‌ای).....	۳۶
سيستم‌های برون‌سازماني.....	۳۷

۳۷	مقایسه دو سیستم
۳۹	تأثیر انواع سیستم‌های حاکمیت شرکتی در گسترش بازار سرمایه
۴۰	اصول سازمان همکاری و توسعه اقتصادی
۴۱	حفظ حقوق سهامداران
۴۱	برخورد منصفانه با سهامداران
۴۱	نقش ذی‌نفعان
۴۱	مسئولیت‌های هیئت‌مدیره
۴۱	افشا و شفافیت
۴۲	دیدگاه فدراسیون بین‌المللی حسابداران
۴۳	بعد رعایت (حاکمیت شرکتی)
۴۳	بعد عملکرد (حاکمیت کسب و کار)
۴۴	پژوهش موردی ۱، انجام‌شده توسط IFAC
۴۵	مدیریت ریسک
۴۶	پژوهش موردی ۲، فروپاشی انرون
۴۷	مشکلات اخلاق سازمانی و فرهنگی
۴۸	مشکلات ساختاری هیئت‌مدیره
۴۸	مشکلات کنترل‌های داخلی و گزارشگری
۵۰	پایان سخن
۵۳	حاکمیت شرکتی و پاسخگویی (دکتر یحیی حساس یگانه)
۵۳	آغاز سخن
۵۴	مرور مختصر مفاهیم حاکمیت شرکتی
۵۵	سازوکارهای مؤثر بر حاکمیت شرکتی و پاسخگویی
۵۷	پاسخگویی چیست؟
۵۸	پاسخ‌خواه کیست و نحوه پاسخگویی چگونه است؟
۵۸	دیدگاه اول: پاسخگویی محدود بر اساس تئوری نمایندگی
۶۱	دیدگاه دوم: پاسخگویی گسترده و تئوری ذی‌نفعان
۶۳	وضعیت واقعی (تلفیق دو دیدگاه)
۶۴	شاخص
۶۴	الگوی بوشمن، پیوترسکی و اسمیت
۶۴	شاخص استاندارد اند و پورز
۶۵	پایان سخن

۶۷	مفاهیم حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه)
۶۷	آغاز سخن
۶۹	حاکمیت شرکتی چیست؟
۷۳	سقوط اخلاق حرفه‌ای و فروپاشی انرون (دکتر یحیی حساس یگانه)
۷۳	آغاز سخن
۷۴	نیاز به آیین رفتار حرفه‌ای
۷۵	فروپاشی انرون
۷۶	سقوط اخلاق حرفه‌ای درون‌سازمانی در شرکت انرون
۷۸	مشکلات اخلاق حرفه‌ای حساب‌رسان انرون
۸۱	پایان سخن
۸۳	سیستم‌های حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه)
۸۳	انواع سیستم‌های حاکمیت شرکتی
۸۴	سیستم‌های درون‌سازمانی
۸۵	سیستم‌های برون‌سازمانی
۸۷	همگرایی بین‌المللی حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه)
۸۷	حرکت به سوی همگرایی بین‌المللی
۸۸	اصول سازمان همکاری و توسعه اقتصادی
۸۸	اظهار نظر NGCI در مورد اصول OECD
۸۹	اصول Cal PERS
۸۹	اتحادیه اروپا
۹۰	دستورالعمل‌های کشورهای مشترک‌المنافع
۹۱	پیامد همگرایی حاکمیت شرکتی
۹۵	تأثیر حاکمیت شرکتی در گسترش بازار سرمایه در برخی کشورها (دکتر یحیی حساس یگانه)
۹۵	آرژانتین
۹۶	امریکا
۹۶	هندونزی
۹۷	چین
۹۷	لژیک

۹۷	چین
۹۸	فرانسه
۹۹	مالزی
۹۹	هندوستان
۱۰۰	وضعیت سیستم حاکمیت شرکتی در ایران
۱۰۰	حاکمیت شرکتی در ایران
۱۰۳	تأثیر فرهنگ در سیستم حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه)
۱۰۵	تأثیر کنفوسیوس گرایی بر سیستم حاکمیت شرکتی کره جنوبی
۱۰۹	حاکمیت شرکتی در ایران (دکتر یحیی حساس یگانه)
۱۰۹	آغاز سخن
۱۱۲	حاکمیت شرکتی
۱۱۶	پاسخگویی
۱۱۷	مقایسه نهادهای نظارتی در شرکت های ایرانی با دیگر کشورها
۱۱۹	تفکیک وظایف اعضای هیئت مدیره
۱۲۰	نقش حسابرسی داخلی در شرکت های ایرانی
۱۲۳	حاکمیت شرکتی و کیفیت گزارشگری مالی (دکتر یحیی حساس یگانه و رافیک باغومیان)
۱۲۳	چکیده
۱۲۴	آغاز سخن
۱۲۶	معرفی ساختار حاکمیت شرکتی
۱۲۸	کیفیت گزارشگری مالی
۱۲۹	هیئت مدیره و کمیته حسابرسی
۱۲۹	ترکیب اعضا
۱۳۰	استقلال
۱۳۱	دانش و شایستگی
۱۳۳	اثربخشی
۱۳۴	اقتدار
۱۳۵	وظایف و مسئولیت ها
۱۳۶	تحریف سود و وجود تقلب
۱۳۸	جمع بندی پژوهش های انجام شده در زمینه هیئت مدیره و کمیته حسابرسی

۱۳۸.....	حسابرسان مستقل
۱۳۹.....	انتخاب حسابرس و پذیرش کار از جانب وی
۱۴۰.....	کیفیت حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی
۱۴۳.....	اظهار نظر حسابرس و فرایند حسابرسی
۱۴۴.....	جمع‌بندی پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه حسابرس مستقل
۱۴۵.....	حسابرسان داخلی
۱۴۵.....	رابطه میان حسابرسان داخلی و کمیته حسابرسی
۱۴۶.....	پژوهش‌های انجام‌شده دیگر در زمینه حسابرسان داخلی
۱۴۷.....	جمع‌بندی پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه حسابرسان داخلی
۱۴۸.....	پیشنادهایی برای پژوهش‌های آتی
۱۴۸.....	پژوهش‌های آتی در زمینه ویژگی‌های هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی
۱۴۹.....	پژوهش‌های آتی در زمینه مدیریت
۱۵۲.....	پژوهش‌های آتی در زمینه حسابرسان مستقل
۱۵۳.....	پژوهش‌های آتی در زمینه حسابرسان داخلی
۱۵۵.....	نقش هیئت‌مدیره در حاکمیت شرکتی (قسمت اول) (دکتر یحیی حساس یگانه و رافیک باغومیان)
۱۵۵.....	آغاز سخن
۱۵۷.....	تفکیک وظایف رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل
۱۵۸.....	پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه تفکیک وظایف
۱۶۰.....	نقش مدیران غیرموظف (غیراجرایی) در حاکمیت شرکتی
۱۷۱.....	نقش هیئت‌مدیره در حاکمیت شرکتی (قسمت دوم) (دکتر یحیی حساس یگانه و رافیک باغومیان)
۱۷۱.....	پژوهش‌هایی در زمینه وظیفه و نقش مدیران غیرموظف (غیراجرایی)
۱۷۱.....	شواهد موافق
۱۷۳.....	شواهد مخالف
۱۷۵.....	دیدگاه‌های متعادل
۱۷۷.....	چه کسانی به هر قیمتی در پی این شغل هستند؟
۱۷۸.....	حقوق و مزایای مدیران موظف
۱۸۰.....	پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه حقوق و مزایای مدیران
۱۸۳.....	حق رأی در مورد مسائل مربوط به حقوق و مزایای مدیران
۱۸۴.....	آموزش مدیران

۱۸۵	یک دیدگاه موافق.....
۱۸۶	پایان سخن.....
۱۸۹	نقش شفافیت در اثربخشی حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه و ولی نادی قمی).....
۱۸۹	آغاز سخن.....
۱۹۰	حسابداری.....
۱۹۱	اطلاعات حسابداری و قراردادهای تشویقی مدیریت.....
۱۹۲	تأثیرات اطلاعات حسابداری بر عملکرد اقتصادی.....
۱۹۳	حسابرسی مستقل توسط حسابداران رسمی.....
۱۹۳	زیرساخت‌های گزارشگری.....
۱۹۳	جامعه تحلیلگران مالی.....
۱۹۳	تمرکز صنعتی.....
۱۹۴	اثرات سیاسی بر روی فعالیت‌های تجاری.....
۱۹۴	سرمایه‌های انسانی.....
۱۹۵	ساختار سیستم‌های مالی و حسابداری.....
۱۹۵	محیط قانونی.....
۱۹۶	کیفیت افشانی اطلاعات.....
۱۹۷	پایان سخن.....
	بررسی اصول بازنگری‌شده سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در زمینه حاکمیت شرکتی (دکتر
۱۹۹	یحیی حساس یگانه و جواد مرادی).....
۱۹۹	چکیده.....
۲۰۰	آغاز سخن.....
۲۰۱	نحوه بازنگری در اصول سازمان همکاری و توسعه اقتصادی.....
۲۰۲	مربوط بودن اصول سازمان همکاری و توسعه اقتصادی برای کشورهای غیرعضو.....
۲۰۳	اصول سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و موضوعات کلیدی آن.....
۲۰۶	تقویت و تضمین اجرایی اصول و قوانین.....
۲۰۷	حفاظت از حقوق سهامداران اقلیت.....
۲۱۰	تقویت نقش مالکانه سهامداران.....
۲۱۱	تضاد منافع.....
۲۱۳	تقویت نظارت بر شرکت توسط هیئت‌مدیره.....

۲۱۵	پایان سخن
۲۱۷	کیفیت گزارش‌های مالی، حسابرسی و حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه و کامران پاکیزه)
۲۱۷	چکیده
۲۱۸	پیشینه تقاضا برای خدمات حساب‌برسان
۲۱۸	نقش هیئت‌مدیره شرکت‌ها
۲۱۹	استانداردهای حسابرسی و قواعد حسابداری
۲۱۹	کیفیت گزارشگری حسابداری زیر سؤال
۲۲۰	جامعه حسابرسی
۲۲۱	حاکمیت شرکتی، گزارشگری مالی و پاداش‌های مدیران در عصر حاضر
۲۲۲	تقلب، اشتباهات و نتایج مالی
۲۲۲	آینده
۲۲۳	توصیه‌های مؤسسات حسابرسی
۲۲۴	پیشنادهایی جهت بهبود استقلال حساب‌برسان
۲۲۴	چرخش حساب‌برسان و ملاحظات هزینه‌ای
۲۲۵	چرخش حساب‌برسان و مسائل و مشکلات در سال اول حسابرسی
۲۲۵	چرخش‌های حساب‌برسان و نظارت
۲۲۶	پایان سخن
۲۲۷	حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک (دکتر یحیی حساس یگانه و حسین کاظمی)
۲۲۷	چکیده
۲۲۸	آغاز سخن
۲۲۸	انرون و حاکمیت شرکتی
۲۲۹	قوانین جدید حاکمیت شرکتی
۲۳۰	مدیریت ریسک و کمیته حسابرسی
۲۳۲	حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک
۲۳۴	نتیجه‌گیری
۲۳۵	حاکمیت شرکتی در شرکت‌های دولتی (دکتر یحیی حساس یگانه)
۲۳۵	چکیده
۲۳۵	آغاز سخن
۲۳۶	ساختار مطلوب حاکمیت شرکتی
۲۳۷	ساختار فائوبی و مقررات کارآمد

۲۳۸.....	رفتار مالکانه.....
۲۳۹.....	رفتار یکسان با سهامداران.....
۲۴۰.....	رابطه با ذی‌نفعان.....
۲۴۱.....	شفافیت و افشای اطلاعات.....
۲۴۲.....	مسئولیت‌های هیئت‌مدیره.....
۲۴۳.....	حاکمیت شرکتی در شرکت‌های دولتی ایران.....
۲۴۳.....	وجود چارچوب مناسب و کارآمدی از قوانین و مقررات.....
۲۴۴.....	رفتار مالکانه.....
۲۴۶.....	رفتار برابر با سهامداران.....
۲۴۶.....	رابطه با ذی‌نفعان.....
۲۴۷.....	شفافیت و افشای اطلاعات.....
۲۴۷.....	وظایف و ترکیب اعضای هیئت‌مدیره.....
۲۴۸.....	پایان سخن.....
۲۴۹.....	همگرایی در سیستم‌های حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه و محمدجواد سلیمی).....
۲۴۹.....	آغاز سخن.....
۲۴۹.....	انواع نظریه‌های همگرایی در ادبیات حاکمیت شرکتی.....
۲۵۰.....	همگرایی بر اساس مدل مبتنی بر سهامدار.....
۲۵۰.....	همگرایی مبتنی بر مدل چندگانه.....
۲۵۱.....	همگرایی مبتنی بر یک مدل نامعلوم.....
۲۵۱.....	دلایل طرفداران همگرایی.....
۲۵۲.....	افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی.....
۲۵۲.....	افزایش سهامداران نهادی.....
۲۵۳.....	افزایش سهامداران بین‌المللی.....
۲۵۳.....	خصوصی‌سازی شرکت‌های دولتی.....
۲۵۴.....	قانونگذاری مجدد بازارهای سهام داخلی.....
۲۵۴.....	فهرست شدن شرکت‌ها در بازار سهام سایر کشورها.....
۲۵۵.....	تأثیرپذیری جهانی.....
۲۵۵.....	رشد شرکت‌های چندملیتی بزرگ.....
۲۵۶.....	دلایل ارائه‌شده علیه همگرایی.....
۲۵۶.....	موارد قانونی علیه همگرایی.....
۲۵۸.....	موارد نهادی علیه همگرایی.....

موارد سیاسی علیه همگرایی ۲۵۹

پایان سخن ۲۵۹

درس‌هایی از فروپاشی انرون در زمینه حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه و محمد مهدی

نادری نوعینی) ۲۶۱

آغاز سخن ۲۶۱

کارایی بازار و استقلال حساب‌رسان ۲۶۴

حاکمیت شرکتی هیئت‌مدیره محور ۲۶۸

طرح‌های پاداش وابسته به قیمت سهام ۲۷۱

طرح‌های بازنشستگی سهام محور ۲۷۴

پایان سخن ۲۷۵

ناکامی ساختارهای حاکمیت شرکتی و لزوم تجدید نظر در ساختار حسابداری و حسابرسی (دکتر

یحیی حساس یگانه و محمد مرفوع) ۲۷۷

چکیده ۲۷۷

آغاز سخن ۲۷۷

حاکمیت شرکتی در ایالات متحد ۲۷۸

مقررات حسابداری ۲۸۱

حسابرسی ۲۸۷

حسابرسی اجباری ۲۸۷

استقلال حساب‌رسان ۲۸۸

رقابت در مقابل استقلال ۲۹۰

در جست‌وجوی رقابت ۲۹۱

مدل تجاری جدید برای مؤسسات حسابرسی ۲۹۳

بدهی‌ها و مسئولیت‌ها، باعث از بین رفتن سود می‌شوند ۲۹۵

یک راهبرد سیاسی ۲۹۶

تشخیص اشتباه کمیسیون بورس و اوراق بهادار ۲۹۷

نتیجه‌گیری: زمان تجدید نظر ۲۹۸

نقش کمیته حسابرسی در واحدهای غیرانتفاعی بخش عمومی (دکتر یحیی حساس یگانه و ولی‌الله

جعفری) ۳۰۰

چکیده ۳۰۰

۳۰۰	 آغاز سخن
۳۰۲	 ساختار کمیته حسابرسی
۳۰۲	 ترکیب اعضا و وظایف آنان
۳۰۳	 اندازه کمیته حسابرسی
۳۰۳	 نشست‌های سالانه
۳۰۳	 دیدگاه سستی و دیدگاه قانونی برای بیان نقش کمیته حسابرسی در واحدهای عمومی
۳۰۳	 ویژگی‌های کمیته حسابرسی در بخش عمومی
۳۰۴	 استقلال
۳۰۴	 توانایی برقراری ارتباط متقابل
۳۰۵	 توانایی برای کمک به هیئت‌مدیره در ایفای مسئولیت پاسخگویی
۳۰۵	 کمیته حسابرسی و سیستم کنترل داخلی
۳۰۶	 کمیته حسابرسی و حساب‌رسان مستقل
۳۰۶	 همویی کمیته حسابرسی و مسئولیت پاسخگویی
۳۰۷	 گزارش‌های مالی واحد ذی‌ربط و سایر اطلاعات گزارش شده
۳۰۷	 سیستم کنترل داخلی
۳۰۷	 تطابق عملکرد واحدهای بخش عمومی با قوانین و مقررات آمره
۳۰۸	 پایان سخن
	حاکمیت شرکتی، خصوصی‌سازی و تأثیرات آن (دکتر یحیی حساس بگانه، یحیی شیری و ناهید محمدی)
۳۰۹	 چکیده
۳۰۹	 آغاز سخن
۳۱۱	 اهداف خصوصی‌سازی
۳۱۲	 اصول خصوصی‌سازی
۳۱۳	 اهداف استراتژیک
۳۱۳	 بسترهای مورد نیاز
۳۱۴	 دورنمای تئوری
۳۱۵	 خصوصی‌سازی، تغییرات سازمانی و عملکرد
۳۱۶	 جایگزینی مدیریت
۳۱۶	 عوامل وابسته
۳۱۸	 تغییرات در اهداف، انگیزه‌ها و کنترل‌ها

۳۱۹.....	تغییرات در حاکمیت شرکتی.....
۳۲۰.....	تغییرات در استراتژی، سازماندهی و فرهنگ.....
۳۲۲.....	خصوصی سازی در کشورهای دیگر.....
۳۲۴.....	خصوصی سازی در جمهوری چک.....
۳۲۵.....	پایان سخن.....
۳۲۷.....	حاکمیت شرکتی، حسابرسی و کمیته حسابرسی (دکتر یحیی حساس یگانه و مرتضی معیری).....
۳۲۷.....	آغاز سخن.....
۳۲۸.....	تحقیقات در حوزه حاکمیت شرکتی.....
۳۳۰.....	شناخت نقش حسابرسی در فرایند حاکمیت شرکتی.....
۳۳۲.....	هئیت مدیره.....
۳۳۳.....	سهامداران.....
۳۳۴.....	حاکمیت شرکتی و کمیته حسابرسی.....
۳۳۶.....	کمیته حسابرسی.....
۳۳۸.....	اختیارات و وظایف کمیته حسابرسی.....
۳۳۹.....	وظایف کمیته حسابرسی.....
۳۳۹.....	اهداف گزارشگری مالی و کنترل های داخلی.....
۳۳۹.....	بررسی گزارش های دوره ای.....
۳۴۰.....	بررسی کفایت کنترل های داخلی مربوط به گزارش های مالی.....
۳۴۰.....	ارزیابی عملکرد حسابرسان مستقل.....
۳۴۱.....	رعایت قوانین و مدیریت ریسک.....
۳۴۳.....	مرور مبانی و مدل های مختلف حاکمیت شرکتی (دکتر یحیی حساس یگانه و سیدهادی هاشمی).....
۳۴۳.....	آغاز سخن.....
۳۴۳.....	وابستگی درونی رویکردهای مختلف حاکمیت.....
۳۴۳.....	حاکمیت شرکتی به عنوان حلقه ای از مجموعه رویکردهای گوناگون حاکمیت.....
۳۴۵.....	روش های مختلف حاکمیت.....
۳۴۵.....	سازوکارهای حاکمیت عمومی.....
۳۴۶.....	انواع الگوهای حاکمیت شرکتی.....
۳۴۶.....	الگوی مبتنی بر بازار.....
۳۴۷.....	الگوی حاکمیت شرکت مبتنی بر روابط.....
۳۴۸.....	الگوی حاکمیت شرکتی در حال گذار.....

۳۴۸.....	الگوی نوظهور.....
۳۴۹.....	رویکرد کارکردگرایی در حاکمیت شرکتی.....
۳۴۹.....	کارکردگرایی چیست؟.....
۳۵۰.....	محدودیت‌های کارکردگرایی سستی.....
۳۵۰.....	محدودیت‌های رویکرد مترقی در خصوص ذی‌نفعان.....
۳۵۲.....	ریشه‌های مالکیت در حاکمیت شرکتی.....
۳۵۵.....	حاکمیت شرکتی بانک‌ها در اقتصادهای در حال توسعه (دکتر یحیی حساس یگانه و روح‌الله صدیقی).....
۳۵۵.....	آغاز سخن.....
۳۵۵.....	حاکمیت شرکتی و ماهیت ویژه بانکداری.....
۳۶۰.....	اقتصاد سیاسی حاکمیت شرکت بانک‌ها در کشورهای در حال توسعه.....
۳۶۴.....	پایان سخن.....
۳۶۷.....	حاکمیت شرکتی و شفافیت (دکتر یحیی حساس یگانه و فرشید خیراللهی).....
۳۶۷.....	آغاز سخن.....
۳۶۸.....	تعریف شفافیت.....
۳۶۹.....	رابطه بین ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و سطح افشا.....
۳۷۱.....	عوامل تعیین‌کننده شفافیت راهبردی.....
۳۷۲.....	منافع و هزینه‌های ناشی از افزایش شفافیت.....
۳۷۳.....	اندازه‌گیری شفافیت.....
۳۷۴.....	پایان سخن.....
۳۷۷.....	حاکمیت شرکتی، هیئت‌مدیره و تعامل با محیط (دکتر یحیی حساس یگانه و کامران تاجیک).....
۳۷۷.....	آغاز سخن.....
۳۷۷.....	هیئت‌مدیره و تأمین منابع برای شرکت.....
۳۷۸.....	نقش نمایندگی هیئت‌مدیره در مقایسه با نقش تأمین منابع آن.....
۳۸۰.....	مزیت‌های هیئت‌مدیره به عنوان یک رابط محیطی.....
۳۸۰.....	تقسیم‌بندی اعضای هیئت‌مدیره.....
۳۸۲.....	تنوری وابستگی به منابع و تغییر در محیط.....
۳۸۳.....	نقش هیئت‌مدیره در اتخاذ تصمیم‌های استراتژیک.....
۳۸۳.....	هیئت‌مدیره و ایفای نقش فعال‌تر.....

۳۸۳	دلایل افزایش فشار بر هیئت مدیره به منظور دخالت بیشتر
۳۸۴	تئوری نهادی
۳۸۵	تئوری انتخاب استراتژیک
۳۸۶	ایجاد پیوند میان تئوری نهادی و تئوری انتخاب استراتژیک
۳۸۷	پایان سخن

۳۸۹	حاکمیت شرکتی منافع چه کسانی را باید تأمین کند؟ (دکتر یحیی حساس یگانه و دکتر محمد حسنی و شیوا کاشانیان)
۳۸۹	آغاز سخن
۳۹۰	نظریه نمایندگی در برابر نظریه ذی نفعان
۳۹۱	ذی نفعان: تعریفی بسیار متغیر
۳۹۱	تعریف تأکیدی از ذی نفعان: شرکای اختیاری (داوطلب)
۳۹۲	نوع شناسی نامطمئن
۳۹۳	غلبه بر دشواری رویکرد ذی نفعان و محدودیت های نظریه محض سهامداران
۳۹۳	داوری غیرممکن منافع مختلف ذی نفعان
۳۹۴	دیدگاه منتقدان نظریه ذی نفعان
۳۹۵	محدودیت های مشروعیت صرفاً سهامدارمحور
۳۹۶	نظریه روشنگرانه سهامداران
۳۹۷	پایان سخن

۳۹۹	مسئولیت اجتماعی شرکت ها: سیر تکامل مفاهیم و تعاریف (دکتر یحیی حساس یگانه و قدرت الله برزگر)
۴۰۰	مقدمه
۴۰۱	تعریف مسئولیت اجتماعی شرکت ها
۴۰۳	تعریف کمیسیون جوامع اروپایی (۲۰۰۳م)
۴۰۳	تکامل مفهوم مسئولیت اجتماعی در ادبیات شرکتی
۴۰۷	هزاره جدید (قرن ۲۱)
۴۰۸	چارچوب و مدل های مفهومی مسئولیت اجتماعی شرکت ها
۴۰۹	مدل مفهومی کارول (۱۹۷۹-۱۹۹۱م)
۴۱۱	مدل مفهومی وود (۱۹۹۱م)
۴۱۲	پایان سخن

۴۱۵	رابطه ساختار هیئت مدیره و عملکرد شرکت (دکتر یحیی حساس یگانه و مهناز اکبری).....
۴۱۵	آغاز سخن.....
۴۱۶	سازوکارهای راهبری شرکتی.....
۴۱۷	نقش هیئت مدیره در راهبری شرکتی.....
۴۲۰	ساختار هیئت مدیره.....
۴۲۱	اندازه هیئت مدیره.....
۴۲۳	درصد اعضای غیراجرایی هیئت مدیره.....
۴۲۹	ترکیب مقام های مدیرعامل و ریاست هیئت مدیره.....
۴۳۰	نتیجه گیری.....
	مسئولیت اجتماعی شرکت ها و نظریه های حسابداری رویکرد اقتصاد سیاسی و نظریه اثباتی (دکتر
۴۳۱	یحیی حساس یگانه و قدرت الله برزگر).....
۴۳۱	چکیده.....
۴۳۲	آغاز سخن.....
۴۳۳	نظریه های حسابداری مالی و مسئولیت اجتماعی شرکت ها.....
۴۳۶	پارادایم های تحقیقات در حوزه مسئولیت اجتماعی شرکت ها.....
۴۳۹	مسئولیت اجتماعی شرکت ها، جهانی شدن و اقتصاد سیاسی در هزاره جدید.....
۴۴۱	نظریه اثباتی حسابداری و مسئولیت اجتماعی شرکت ها.....
۴۴۴	پژوهش های مسئولیت اجتماعی شرکت ها با رویکرد اثباتی، ارتباط CSR و CSP.....
۴۴۷	ضرورت ترکیب تحقیقات حسابداری مالی و گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت ها.....
۴۵۰	پایان سخن.....
	زمینه و زمانه حاکمیت شرکتی در ایران (گفت وگویی متفاوت با دکتر یحیی حساس یگانه).....
۴۶۹	منابع.....
۴۸۷	نمایه.....

پیشگفتار

بی‌شک یکی از با اهمیت‌ترین رخداد‌های اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، تشکیل شرکت‌های بزرگ و تفکیک مالکیت از مدیریت بود. این تغییر زمینه رشد سرمایه و توسعه بنگاه‌های اقتصادی را فراهم ساخت و در پی آن تحولی عظیم در نظام تولید ثروت پدید آورد. از سوی دیگر، از اوایل دو دهه قرن گذشته، به ویژه در زمان بحران مالی در سال‌های ۱۹۳۰ تا ۱۹۳۳ در امریکا، مقوله تفکیک مالکیت از مدیریت و تشکیل شرکت‌های بزرگ، موجب بحرانی شد که ریشه در موضوع تضاد منافع مالکان و مدیران یا مشکل نمایندگی داشت. پیچیدگی‌های مربوط به تضاد منافع بین دو گروه مذکور از یک سو و اهمیت آثار عملکرد شرکت بر سایر گروه‌های ذی‌نفع از سوی دیگر دیرزمانی است که توجه سهامداران، دولت‌ها، مجامع حرفه‌ای و گروه‌های اجتماعی را به خود جلب کرده است و یافتن الگوی کارآمد یا نظامی مناسب برای اداره شرکت‌ها به نام حاکمیت شرکتی، مشغله جدی آن‌ها بوده است. در این باره، در ابتدا تمرکز اصلی بر حفظ منافع سهامداران عمده و سپس حفظ منافع سهامداران اقلیت بود. سهامداران اختیار تصمیم‌گیری در مورد سرمایه خود را به مدیران واگذار می‌کنند. بنابراین، نیازمند مکانیزم‌هایی هستند که اطمینان حاصل کنند مدیران حقوق و منافع آن‌ها را رعایت خواهند کرد. دایره گروه‌های ذی‌نفع کم‌کم گسترده‌تر شد و مشتریان، کارکنان و سرانجام کل جامعه را در بر گرفت. در اواخر سال ۱۹۸۹ و در پی مشکلات ساختار هیئت‌مدیره شرکت جنرال موتورز در امریکا به موضوع حاکمیت شرکتی و ساختار آن توجه بیشتری شد و یکی از اولین اسناد حاکمیت

شرکتی، که در مورد نحوه اداره و ترکیب هیئت‌مدیره شرکت مذکور بود، منتشر گردید. در ادامه، فروپاشی و مشکلات شرکت‌های بزرگ مثل انرون، وورد کام و غیره، در اوایل هزاره جدید، موجب ایجاد موج گسترده‌ای در مورد حاکمیت شرکتی در سطح جهان شد. در کشورهای مختلف قوانین و مقررات گوناگونی در این زمینه تصویب شد. با این همه، بررسی‌های انجام‌شده در مورد بحران مالی سال ۲۰۰۸ در آمریکا و بخش عمده‌ای از بازارهای مالی و پولی دنیا نشان می‌دهد که ضعف‌های حاکمیت شرکتی در بنگاه‌های مختلف علت اصلی وقوع بحران بود. این یافته نشان می‌داد که توجه به موضوع حاکمیت شرکتی یکی از مقوله‌های اساسی در پیشگیری از بحران‌های شرکتی و صیانت حقوق ذی‌نفعان آن‌هاست. بررسی‌ها نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی یکی از بااهمیت‌ترین موضوعاتی است که توجه همگان را به خود جلب کرده است، به نحوی که میلیون‌ها مقاله و نوشته در سال‌های اخیر در این باره در مجلات معتبر دانشگاهی و حرفه‌ای چاپ شده و در مقام مقایسه با سایر موضوع‌های مرتبط با علوم انسانی و اجتماعی، و به ویژه بازارهای پول و سرمایه، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

در سال‌های اخیر، پیشرفت‌های زیادی در سطح جهانی در مورد حاکمیت شرکتی صورت گرفته است. به دلیل اقبال روزافزون از موضوع حاکمیت شرکتی، پژوهش‌های دانشگاهی و حرفه‌ای، حوزه‌های نوین مرتبط با آن را بررسی و تحلیل کرده‌اند. افزون بر آن، این موضوع از سال ۲۰۰۴ در مقطع تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری)، به عنوان یکی از سرفصل‌های مستقل در دانشگاه‌های کشورهای پیشرو، تدریس می‌شود. در کشور عزیزمان از بهمن ۱۳۸۳ به این سو نیز این موضوع بخشی از مطالب مطرح در مقاطع تحصیلات تکمیلی (دکتری و کارشناسی ارشد) است و تدریس می‌گردد. شایان ذکر است که موضوع حاکمیت شرکتی، اولین بار (آذر ۱۳۸۳) در سمینار «بورس اوراق بهادار موتور محرکه اقتصاد»، که توسط دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی و سازمان بورس و اوراق بهادار در مرکز همایش‌های رازی برگزار شد، توسط اینجانب مطرح گردید. در پی آن مجلات و نشریات مختلف به موضوع توجه و اقبال خاصی نشان دادند؛ به ویژه ماهنامه حسابدار که ستون ویژه‌ای به این موضوع اختصاص داد و در هر شماره یکی از مقالات حاکمیت شرکتی را چاپ کرد. جا دارد از فصلنامه‌های حسابدار رسمی، نشریه جامعه حسابداران رسمی، فصلنامه حسابرس نشریه سازمان حسابرسی، فصلنامه‌های علمی و پژوهشی دانشگاه‌های کشور، نشریات بورس و

روزنامه‌های مختلف مانند روزنامه دنیای اقتصاد، که هر یک نقشی اساسی در توسعه و گسترش این موضوع داشته‌اند، تقدیر و قدردانی کنم.

دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌های حسابداری، مدیریت، حقوق مدیریت ساخت، اقتصاد و غیره برای مطالعه اضافی و انجام پژوهش به مقالات و منابع متعددی نیاز دارند و به آن‌ها مراجعه و بخشی از منابع لازم را جمع‌آوری می‌کنند، اما معمولاً برای دسترسی به گروه بیشتری از مقالات، لازم است به نشریات مختلف مراجعه کنند که در برخی از موارد به دلیل نبودن نسخی از آن‌ها، امکان دسترسی بسیار مشکل و گاه غیرممکن می‌شود. به تجربه و در برخورد با دانشجویان دیده‌ام که وقت بسیاری را برای رفع این مشکل صرف می‌کنند. برای برداشتن گامی کوچک برای رفع این مشکل، به همت انتشارات علمی و فرهنگی مقالات متعددی را که درباره موضوع حاکمیت شرکی به تنهایی یا با همراهی و همفکری دانشجویانم در مقاطع تحصیلات تکمیلی تهیه شده بود بررسی کردم و به دلیل تعدد آن‌ها در دو جلد برای چاپ آماده نمودم. کتاب پیش رو جلد اول است و جلد دوم متعاقباً منتشر خواهد شد.

از عزیزانی که همکار اینجانب در تدوین مقالات بوده‌اند و اکنون فارغ‌التحصیل دکتری رشته خود هستند و تعدادی از آن‌ها به تدریس مشغول‌اند یا مصدر خدمات ارزنده‌ای در جامعه هستند، تشکر می‌کنم. افزون بر آن، از انتشارات علمی و فرهنگی، ناشر برگزیده کشور، و همکاران فنی بخش فرهنگی و زحماتشان واحد چاپ، که زحمات زیادی را برای آماده‌سازی و چاپ کتاب متحمل شده‌اند، سپاسگزاری می‌کنم و مسئولیت کم و کاست احتمالی آن را به عهده می‌گیرم.

دکتر یحیی حساس‌یگانه

خرداد ۱۳۹۴